

ЕВРОПЕЙСКА СМЕТНА ПАЛАТА
TRIBUNAL DE CUENTAS EUROPEO
EVROPSKÝ ÚČETNÍ DVŮR
DEN EUROPÆISKE REVISIONSRET
EUROPÄISCHER RECHNUNGSHOF
EUROOPA KONTROLLIKODA
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
EUROPEAN COURT OF AUDITORS
COUR DES COMPTES EUROPÉENNE
CÚIRT INIÚCHÓIRÍ NA HEORPA

EUROPSKI REVIZORSKI SUD
CORTE DEI CONTI EUROPEA
EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTA
EUROPOS AUDITO RŪMAI

EURÓPAI SZÁMVEVŐSZÉK
IL-QORTI EWROPEA TAL-AWDITURI
EUROPESE REKENKAMER
EUROPEJSKI TRYBUNAŁ OBRACHUNKOWY
TRIBUNAL DE CONTAS EUROPEU
CURTEA DE CONTURI EUROPEANĂ
EURÓPSKY DVOR AUDÍTOROV
EVROPSKO RAČUNSKO SODIŠČE
EUROOPAN TILINTARKASTUSTUOMIOISTUIN
EUROPEISKA REVISIONSRÄTTEN

Revīzijas ziņojums par to, kā Eiropas Centrālā banka pārvalda savu oglekļa dioksīda pēdu

ar Eiropas Centrālās bankas atbildēm

SATURS

	Punkts
Ievads	1–5
Revīzijas tvērums un pieeja	6–8
Revīzijas konstatējumi	9–56
Oglekļa dioksīda emisiju samazināšanas stratēģijas	9–26
Oglekļa dioksīda emisiju samazināšana	10–15
Atlikušo emisiju izlīdzināšana	16–19
Oglekļa dioksīda pēdas aprēķina vienādošana	20–26
Vides pārvaldības rīki	27–43
Eiropas vides vadības un audita sistēma (<i>EMAS</i>)	27–38
Zaļās būvniecības programma	39–42
ES rīcības kodekss attiecībā uz datu centru energoefektivitāti	43
Ilgspējīgs iepirkums	44–56
ECB iepirkuma noteikumi	44
Iestādes prakses rokasgrāmata	45–48
Ilgspējīga iepirkuma vadlīnija	49–55
Iepirkuma procedūru parauga pārbaude	56
Secinājumi un ieteikumi	57–70
Vai ECB izstrādāja oglekļa dioksīda emisiju samazināšanas stratēģijas un vai tās efektīvi īstenoja?	58–63
Vai ECB rīcībā ir pienācīgi vides pārvaldības rīki, ar kuriem nodrošināt pastāvīgus uzlabojumus?	64–67
Vai ECB definēja ilgtspējīga iepirkuma standartus un tos ievēroja?	68–70

IEVADS

1. Eiropas Centrālā banka (turpmāk tekstā — “Banka” vai “ECB”) un visu Eiropas Savienības (ES) dalībvalstu centrālās bankas kopā veido Eiropas Centrālo banku sistēmu (ECBS). ECBS galvenais mērķis ir uzturēt cenu stabilitāti. ECBS arī atbalsta ES vispārējo ekonomisko politiku, lai palīdzētu sasniegt ES mērķus. Lai to paveiktu, ECB pilda Statūtos noteiktos uzdevumus¹ un atbild par sava darba un finanšu pārvaldību.
2. Eiropas Revīzijas palāta (turpmāk tekstā — “Palāta”) veica revīziju saskaņā ar Statūtu 27. panta 2. punktu, kurā ir paredzēta ECB vadības darbības efektivitātes pārbaude. Revīzija aptver ECB vadības darbu vides pārvaldības jomā, un tajā galveno uzmanību pievērta pasākumiem, ar kuriem samazina oglekļa dioksīda pēdu², ko rada Bankas kā publiskās pārvaldes iestādes darbība.
3. ECB lēmumpieņemējas struktūras ir Padome un Valde. Valdes vispārējā atbildībā ir ECB ikdienas darba un resursu pārvaldība, tostarp vides jautājumu pārvaldība. Valde pieņem vides politiku un vides pārvaldības pamatnostādnes, piešķir resursus un ieceļ vides koordinatoru un par vidi atbildīgo vadītāju, kā arī paraksta un atļauj publicēt ECB ikgadējo vides deklarāciju.
4. Atbilstoši Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 11. pantam, nosakot un īstenojot Savienības politiku un darbības, tajās jāparedz vides aizsardzības prasības, lai veicinātu ilgtspējīgu attīstību.

¹ ECBS un ECB statūti ir pievienoti Līgumam protokola veidā.

² Oglekļa dioksīda pēda ir kopējais siltumnīcefekta gāzu emisiju daudzums, ko rada organizācijas darbība. Siltumnīcefekta gāzu emisijas parasti aprēķina un uzskaita kā oglekļa dioksīda (CO₂) ekvivalentu.

5. Savienības politika attiecībā uz vidi pamatojas uz piesardzības un preventīvās darbības principu, uz principu, ka videi nodarīts kaitējums jālabo, pirmām kārtām novēršot tā cēloni, un uz principu, ka maksā piesārņotājs³.

REVĪZIJAS TVĒRUMS UN PIEEJA

6. Palāta 2013. gadā novērtēja, vai 2008.–2013. gadā ECB bija ieviesusi politiku, ar kuru samazināt administratīvo darbību negatīvo ietekmi uz vidi, un vai šo politiku efektīvi īstenoja⁴. Palāta pārbaudīja,

- vai bija izstrādātas oglekļa dioksīda emisiju samazināšanas stratēģijas un vai tās efektīvi īstenoja;
- vai bija ieviesti pienācīgi vides pārvaldības rīki, ar kuriem nodrošināt pastāvīgus uzlabojumus;
- vai bija definēti un ievēroti ilgtspējīga iepirkuma standarti.

7. Revidenti rīkoja aptaujas un sarunas, kā arī analizēja ECB iesniegtos dokumentus un statistiku. Revīzijā pārbaudīja arī iepirkuma procedūru paraugu.

8. Revīzija nebija oglekļa dioksīda revīzija, t. i., mērķis nebija pārrēķināt ECB oglekļa dioksīda pēdas aprēķinu vai pārbaudīt pakārtoto datu precizitāti.

REVĪZIJAS KONSTATĒJUMI

Oglekļa dioksīda emisiju samazināšanas stratēģijas

9. Ievērojot Līgumā paredzētos principus (sk. 5. punktu), ir divi savstarpēji papildinoši veidi, kā samazināt ECB oglekļa dioksīda emisiju ietekmi uz vidi:

- a) pirmām kārtām, samazinot šīs emisijas,

³ Sk. LESD 191. pantu.

⁴ Palāta ir veikusi šo novērtējumu arī citās atlasītās ES iestādēs, struktūrās, birojos un aģentūrās un plāno ziņot par rezultātiem 2014. gadā.

b) otrām kārtām, atlikušās emisijas izlīdzinot citviet.

Oglekļa dioksīda emisiju samazināšana

Apņemšanās samazināt emisijas

10. ECB jaunākajā 2013. gada jūnijā izstrādātajā Vides politikā⁵ var lasīt, ka Banka apņemas pastāvīgi uzlabot rīcību vides jomā un samazināt negatīvo ietekmi uz dabu, veicot pasākumus ar mērķi ikdienas darbā samazināt oglekļa dioksīda emisijas.

11. Jaunākajā Vides politikas redakcijā ir novērstas dažas neskaidrības salīdzinājumā ar iepriekšējām redakcijām⁶. Iepriekšējās redakcijās bija iekļauta apņemšanās samazināt ECB radītās CO₂ emisijas, bet ar piebildi "principā".

Emisiju samazināšanas mērķapjomi

12. ECB vides deklarācijās ir izvirzīti emisiju samazināšanas mērķapjomi. Pirmais mērķapjoms bija kopējās oglekļa dioksīda pēdas samazinājums par 15 % 2011. gadā salīdzinājumā ar 2009. gadā ziņotajiem datiem⁷. 2013. gadam izvirzītais mērķis bija samazināt kopējo oglekļa dioksīda pēdu par 10 % salīdzinājumā ar 2011. gada datiem. Nav izvirzīti vidēja termiņa (līdz 2020. gadam) un ilgtermiņa (pēc 2020. gada) mērķi, bet tādu mērķu izvirzīšana ir svarīga plānošanai un ilgtspējīgas vides pārvaldības nodrošināšanai organizācijā.

⁵ Politiku apstiprinājusi Vadības komiteja un Valde, publicējot ECB 2013. gada vides deklarāciju.

⁶ Sk. ECB 2010. gada vides deklarāciju un 2012. gada papildināto vides deklarāciju.

⁷ Mērķis tika pārsniegts: bija panākts gandrīz 30 % emisiju samazinājums.

CO₂ emisiju tendences

13. ECB oglekļa dioksīda pēdu pirmo reizi uzskaitīja 2008. gadā.

Salīdzinājumā ar 2008. gadu ECB ir izdevies 2012. gadā samazināt oglekļa dioksīda pēdu absolūtajos skaitļos (kopējais emisiju apjoms ir mazāks), lai gan darbinieku ir vairāk. Līdz ar to relatīvos skaitļos samazinājums bijis vēl lielāks (uz vienu darbavietu). **1. tabulā** ir parādītas absolūto un relatīvo skaitļu izmaiņas.

1. tabula. CO₂ emisiju samazinājums absolūtos un relatīvos skaitļos (2008. gada uzskaites tvērums)

	2008. g.	2012. g.	Izmaiņas
Kopējās emisijas (CO₂ ekvivalenta tonnās)	17 023	9 617	- 43,5 %
Aizņemto darbavietu skaits	2 140	2 399	+12,1 %
Emisijas uz katru aizņemto darbavietu (CO₂ ekvivalenta tonnās)	7,95	4,01	- 49,6 %

Avots: ECB 2013. gada vides deklarācija, Revīzijas palātas aprēķins.

14. Līdz šim panāktais samazinājums lielā mērā skaidrojams ar ekoloģiskās elektroenerģijas iepirkšanu⁸. Tas skaidrojams arī ar labākiem apkures un dzesēšanas risinājumiem, kā arī biroja papīra un drukāto izdevumu ierobežotāku izmantošanu. Emisijas, ko rada komandējumi (ar automašīnu, vilcienu vai lidmašīnu), 2012. gadā bija tādā pašā līmenī kā 2008. gadā (sīkākus skaitļus sk. **2. tabulā**).

15. ECB vairs nesola sasniegt 2013. gadam izvirzīto mērķapjomu (sk. 12. punktu), jo uzskata, ka ir izsmēlusi tehniski un finansiāli iespējamus uzlabojumus pašreiz nomātajās telpās. Turklāt Banka paredz, ka emisiju

⁸ Kopš 2009. gada ECB izmanto elektrību no atjaunīgiem avotiem, un ar to saistītās emisijas oglekļa dioksīda pēdas aprēķinā ir nulle. 2012. gadā ekoloģiskās elektrības īpatsvars kopējā elektroenerģijas patēriņā bija 65,8 %.

apjomu ietekmēs darbinieku skaita palielināšana saistībā ar jaunajiem banku uzraudzības uzdevumiem.

Atlikušo emisiju izlīdzināšana

16. CO₂ emisiju izlīdzināšana ir mehānisms, ar kuru organizācija maksā par savām oglekļa dioksīda emisijām vai to daļu kādai citai personai, kas ietaupa līdzvērtīgu oglekļa dioksīda daudzumu citviet pasaulē, piemēram, maksā par emisiju ietaupījumu vietās, kur ar akmeņoglēm darbinātas termoelektrostacijas aizstāj ar vēja parkiem. Ja visas nenovēršamās emisijas izlīdzina, tad organizācijas darbību var uzskatīt par oglekļa emisiju ziņā neitrālu⁹.

17. ECB 2013. gada vides deklarācijā apgalvots, ka emisijas izlīdzinātas par visiem komandējumiem ar *Deutsche Bahn* vilcieniem. 2012. gadā šīs emisijas bija 30,9 tonnas, kas ir tikai neliela daļa no kopējās oglekļa dioksīda pēdas.

18. Attiecībā uz starptautisko komandējumu pakalpojumu iepirkumu ECB 2012. gada decembrī pieņemtajā Ilgtspējīga iepirkuma vadlīnijā ir ieteikts Bankai izvirzīt prasību sekmīgajam līgumslēdzējam 100 % apmērā izlīdzināt komandējumos radītās siltumnīcefekta gāzes. Šajā vadlīnijā ierosināts, lai oglekļa dioksīda izlīdzināšanas projekti atbilstu papildināmības un ilgtspējas kritērijiem, lai būtu novērsta emisiju pārvietošana un dubultā uzskaitē un lai izlīdzināšanu pārbaudītu neatkarīga trešā persona.

19. Tomēr ECB vides politikā nav aplūkots emisiju izlīdzināšanas jautājums.

⁹ Sk. Apvienotās Karalistes Enerģētikas un klimata pārmaiņu ministrijas definīciju dokumentā “*A guide to carbon offsetting for the public sector*” [“CO₂ emisiju izlīdzināšanas vadlīnijas publiskajam sektoram”], 2. red., 2011. g., 11. lpp.: “Neitralitāte oglekļa emisiju ziņā nozīmē, ka, izmantojot pārredzamu emisiju aprēķināšanas, to samazināšanas un atlikušo emisiju izlīdzināšanas procesu, neto oglekļa emisijas ir vienādas ar nulli.”

Oglekļa dioksīda pēdas aprēķina vienādošana

Nav ES tiesību aktu par oglekļa dioksīda pēdas aprēķināšanu

20. Palāta uzskata, ka ticama un pilnīga informācija par organizācijas oglekļa dioksīda pēdas faktisko apjomu ir būtiski svarīgs priekšnosacījums, lai definētu un īstenotu efektīvas emisiju samazināšanas stratēģijas.

21. Taču Eiropas Savienībā nav saistošu tiesību aktu par publisko pārvaldes iestāžu radītās oglekļa dioksīda pēdas aprēķināšanu. Eiropas Komisija (turpmāk tekstā — “Komisija”) 2013. gada 9. aprīļa ieteikumā¹⁰ mudina veicināt organizācijas vides pēdas nospieduma metodes izmantošanu publisko organizāciju aprites cikla ekoloģisko raksturlielumu mērīšanai vai uzrādīšanai. Šīs metodes izmantotājiem būtu jāievēro attiecīguma, pilnīguma, konsekvences, precizitātes un pārredzamības principi.

ECB oglekļa dioksīda pēdas aprēķina tvērums ir pakāpeniski paplašināts

22. Sākotnēji 2008. gadā ECB savā oglekļa dioksīda pēdas aprēķinā iekļāva emisijas, ko radīja kurināšana un dzesēšana, elektroenerģijas patēriņš, komandējumi un biroja papīrs un publikācijas. Šis 2008. gada tvērums tika divreiz paplašināts: 2011. gadā un 2012. gadā.

23. Kopš 2011. gada ECB aprēķinā ņem vērā arī konferenču dalībnieku ceļojumus. 2012. gadā lēsts, ka uz konferencēm un citiem pasākumiem aicināto 20 000 ārējo dalībnieku CO₂ emisijas bija apmēram 4 000 tonnas. Iespējams, ka daļu šo emisiju jau ir ieskaitījušas dalībnieku pašu organizācijas, tā ka pastāv dubultuzskaites risks. Tajā pašā laikā ECB aprēķinā neieskaitīja citus apmeklētājus, kuri ieradās Bankā 2012. gadā, bet ne uz konferencēm (gandrīz 70 000).

¹⁰ OV L 124, 4.5.2013., 1. lpp.

24. Kopš 2012. gada aprēķinā ņem vērā emisijas, ko rada ārējā datu centra energopatēriņš un ECB telpās izmantotie dzesēšanas produkti.

25. **2. tabulā** ir salīdzināts sākotnējais uzskaites tvērums 2008. gadā un izvērstais tvērums 2012. gadā.

2. tabula. Emisijas no dažādiem avotiem (2008. g. un 2012. g. uzskaites tvēruma salīdzinājums)

	2008. g.	2012. g.	2012. g. oglekļa pēdas īpatsvars
<u>2008. g. tvērums</u>			
Apkure un dzesēšana	5 495,80	4 871,70	27,4 %
Elektroenerģija	8 831,50	2 504,90	14,1 %
Komandējumi	1 741,40	1 748,80	9,8 %
Biroja papīrs un publikācijas	954,30	491,20	2,8 %
KOPĀ tikai pēc 2008. g. tvēruma	17 023,00	9 616,60	54,0 %
<u>2012. g. izvērstais tvērums</u>			
Konferenču dalībnieku ceļojumi	—	4 059,80	22,8 %
Ārējā datu centra energopatēriņš	—	4 085,50	23,0 %
Dzesēšanas produkti	—	31,10	0,2 %
KOPĀ tikai pēc 2012. g. izvērstā tvēruma	—	8 176,40	46,0%
KOPĀ 2008. g. un 2012. g. izvērstais tvērums	—	17 793,00	100 %

Avots: ECB 2013. gada vides deklarācija, Revīzijas palātas aprēķini.

Turpmākās iespējas uzlabot pārredzamību, pilnīgumu un attiecīgumu

26. Saskaņā ar Komisijas 2013. gadā ieteikto organizācijas vides pēdas nospieduma metodi¹¹ ECB oglekļa dioksīda pēdas uzskaitē iztrūkst vairāki elementi, tostarp emisijas, ko rada darbinieku ceļš no mājām uz darbu un Bankas jaunās ēkas celtniecība¹².

Vides pārvaldības rīki

Eiropas vides vadības un audita sistēma (EMAS)

27. Komisija uzskata, ka Eiropas vides vadības un audita sistēma (EMAS)¹³ ir visuzticamākais un spēcīgākais vides pārvaldības rīks tirgū¹⁴. EMAS mērķis ir veicināt organizāciju veikuma vides jomā pastāvīgu uzlabošanu.

28. Dalība EMAS ir brīvprātīga, un līdzdalībnieces organizācijas “varētu gūt pievienoto vērtību attiecībā uz reglamentējošo kontroli, samazinātām izmaksām un organizācijas tēlu sabiedrībā, ja vien tās var uzskatāmi parādīt labāku veikumu vides jomā”¹⁵.

¹¹ Sk. Organizācijas vides pēdas nospieduma vadlīniju, (OV L 124, 4.5.2013., 107. lpp.).

¹² NEP ēka (*Grossmarkthalle*).

¹³ Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 25. novembra Regula (EK) Nr. 1221/2009 par organizāciju brīvprātīgu dalību Kopienas vides vadības un audita sistēmā (EMAS), (OV L 342, 22.12.2009., 1. lpp.).

¹⁴ Sk. EMAS faktu kopsavilkumu “EMAS and ISO 14001: complementarities and differences” [“EMAS un 14001. ISO: papildināmība un atšķirības”].

¹⁵ Sk. Regulas (EK) Nr. 1221/2009 8. apsvērumu.

Līdzdalība EMAS un tās tvērums

29. ECB ieguva pirmo EMAS apstiprinājumu 2010. gada jūlijā¹⁶ un atkārtotu apstiprinājumu 2013. gada jūlijā. Ārējais vides verificētājs apstiprināja, ka ECB vides politika, vides programma, vides pārvaldības sistēma un konsolidētā 2013. gada vides deklarācija atbilst Regulai (EK) Nr. 1221/2009 un ka nekas nenorāda uz vides jomas tiesību aktu neievērošanu.

30. EMAS ir ieviesta ar līdzšinējiem personālrեսursiem (papildu darbinieki nav pieņemti), un attiecīgās finanšu izmaksas (konsultācijas, sertificēšana, saziņa) ir zemākas nekā EUR 100 000 gadā.

31. EMAS tvērumā ietilpst visas tehniskās un administratīvās darbības ECB galvenajās ēkās Frankfurtē pie Mainas. Tās ir trīs nomātas augstceltnes: *Eurotower*, agrākā *Commerzbank* ēka un *Eurotheum*. Kopējā bruto platība ir aptuveni 133 000 m².

32. ECB ir arī platību ārējā datu centrā Frankfurtes rajonā, bet tas neietilpst EMAS tvērumā. Šajā datu centrā radītās CO₂ emisijas pirmo reizi uzskaitīja 2013. gada vides deklarācijā.

33. Pašlaik notiek sagatavošanas darbi, lai EMAS piemērotu ECB jaunajās telpās. Būvniecības darbus pabeigs 2014. gadā.

34. 2013. gada 9. novembrī ECB paziņoja, ka turpinās nomāt *Eurotower*, kam piemēro EMAS. Šī ēka būs vajadzīga banku uzraudzības personāla izvietojumam¹⁷.

¹⁶ Vienlaikus ECB sertificēja pēc 14001. ISO standarta. EMAS ietver visas 14001. ISO standarta prasības.

¹⁷ Attiecīgajā preses relīze lasāms, ka ECB jaunajās telpās, kas atradīsies *Grossmarkthalle*, nepietiks vietas apmēram 1 000 papildu darbiniekiem, kuri jāpieņem darbā ECB jauno uzdevumu veikšanai.

EMAS vides pārvaldības programma

35. Gatavojoties pārvākties uz jaunajām telpām, ECB 2012. un 2013. gada vides pārvaldības programmā lielu uzmanību pievērsa informētībai par vides jautājumiem un uzvedības izmaiņām. Arī turpmāk šiem aspektiem ir plānots pievērst pastiprinātu uzmanību, jo ECB sagaida, ka jaunās telpas atbildīs stingriem tehniskajiem un vides standartiem.

36. Pasākumus, kuru mērķis ir veicināt informētību par vides jautājumiem un uzvedības izmaiņas, 2012. un 2013. gada programmā formulēja neskaidri, piemēram, “sniegt darbiniekiem sīku informāciju par ilgtspējas iespējām darbā un mājās” vai “mudināt darbiniekus braukt uz darbu ar sabiedrisko transportu”. Tāpēc ir grūti novērtēt šo pasākumu vispārējo ietekmi.

37. ECB rīcībā pašlaik nav ticamas informācijas par braukšanu uz darbu ar sabiedrisko transportu. Darbiniekus par šo jautājumu aptaujāja 2008. un 2012. gadā, bet aptaujās neieguva reprezentatīvus datus.

38. Vēl viena prioritāte 2012. un 2013. gada vides programmā ir ilgtspējīgs iepirkums. Šis jautājums aplūkots 44.–56. punktā.

Zaļās būvniecības programma

39. Komisijas Kopīgais pētniecības centrs 2005. gadā sāka zaļās būvniecības programmu. Programmas mērķis ir veicināt nepārprotami ienesīgus energoefektivitātes ieguldījumus nedzīvojamās ēkās, kas pārsniedz Eiropas būvniecības direktīvas un valstu būvniecības noteikumu prasības. “Zaļās būvniecības partnerim”¹⁸ ir jāpārliecinās, ka jaunās ēkas patērē par 25 % mazāk kopējās primārās enerģijas nekā to prasa spēkā esošie būvniecības standarti ar nosacījumu, ka tas ir ekonomiski iespējams.

¹⁸ Visā Eiropā 2013. gada 18. novembrī bija reģistrētas 866 šādas ēkas.

40. ECB 2009. gada decembrī iesniedza Kopīgajam pētniecības centram pierādījumus, ka Bankas jaunās ēkas projekts atbilst 25 % prasībai, un šo ēku apstiprināja par zaļās būvniecības partneri.

41. Turklāt 2013. gada vides deklarācijā apgalvots, ka ēku paredzēts uzbūvēt par 29 % energoefektīvāku nekā to paredz Vācijas 2007. gada energotaupības direktīva.

42. Līdz šim nav publicēta apstiprināta informācija par to, vai ECB prasīs Zaļās būvniecības programmas standartu ievērošanu *Eurotower* remontdarbos¹⁹, kas jāveic pirms banku uzraudzības darbinieku izvietojanas šajā ēkā²⁰.

ES rīcības kodekss attiecībā uz datu centru energoefektivitāti

43. ECB nav parakstījusi Eiropas rīcības kodeksu attiecībā uz datu centru energoefektivitāti, lai gan kopš 2008. gada Komisijas Kopīgais pētniecības centrs ir mudinājis to darīt. Šo brīvprātīgo rīcības kodeksu ievieša pēc tam, kad bija novērotas energopatēriņa pieaugšanas tendences datu centros un apzināta vajadzība samazināt sekas, kādas tas rada videi, ekonomikai un energoapgādes drošībai. Kodeksa mērķis ir sniegt informāciju datu centru operatoriem, patērētājiem un īpašniekiem un mudināt viņus rentablā veidā samazināt energopatēriņu.

Ilgspējīgs iepirkums

ECB iepirkuma noteikumi

44. ECB preču, pakalpojumu un būvdarbu iepirkuma tiesiskais regulējums ir Lēmums ECB/2007/5, ar ko nosaka iepirkuma noteikumus²¹. Šajā lēmumā

¹⁹ Līdzšinējām ēkām pēc remonta jāpatērē vismaz 25 % mazāk kopējās primārās enerģijas, ja tas ir ekonomiski iespējams.

²⁰ Pagaidām banku uzraudzības darbinieki strādā citā ēkā, kas atrodas netālu no *Eurotower* ēkas.

²¹ OV L 184, 14.7.2007., 34. lpp.

iepērkamo preču, pakalpojumu un būvdarbu ekoloģiskie raksturlielumi pieminēti tikai garāmejojot²². Jēdziens "ilgtspējīgs iepirkums" neparādās.

lestādes prakses rokasgrāmata

45. Iepirkuma iekšējie noteikumi ir izklāstīti lestādes prakses rokasgrāmatā, kurā minēta apņemšanās, ka "ECB iepērk preces, pakalpojumus un būvdarbus tā, lai pastāvīgi un izmērāmi uzlabotu ekoloģiskos raksturlielumus. Tas panākams, ekonomiski iespējamā veidā samazinot nelabvēlīgu ietekmi uz vidi".

46. Iekšējos noteikumos paredzēts, ka gadījumos, kad tas iespējams, vienam no atlases kritērijiem vienmēr ir jābūt sertifikācijai attiecībā uz atbilstību vides aizsardzības prasībām.

47. Saistībā ar ekonomiski visizdevīgāko piedāvājumu izraudzīšanos iekšējos noteikumos paredzēts: "Ja preču, pakalpojumu vai būvdarbu ekoloģiskie raksturlielumi ir svarīgi, šim aspektam uzskatāmi jāatspoguļojas kopējā punktu skaitā."

48. Varētu domāt, ka šādi formulēta prasība atsaucas uz iepirkuma procedūrā gan par cenu, gan par kvalitāti piešķirto kopējo punktu skaitu. Tomēr Palātas revidenti konstatēja, ka ne vienmēr tā ir un ka vadītāji, nosakot ekoloģisko raksturlielumu īpatsvaru kopējā punktu skaitā, sliecas šos raksturlielumus ieskaitīt tikai kvalitātes punktos. Tādējādi var rasties situācijas, kad ekoloģiskie raksturlielumi veido mazāk nekā 5 % no kopējā punktu skaita par cenu un kvalitāti. Tādos gadījumos maz iespējams, ka tie ievērojami ietekmēs procedūras iznākumu.

²² Kā iespējams līguma piešķiršanas kritērijs, sk. 26. panta 2. punkta a) apakšpunktu.

Ilgospējīga iepirkuma vadlīnija

49. 2012. gada decembrī ECB Centrālais iepirkumu birojs pieņēma ECB Ilgtspējīga iepirkuma vadlīniju, kuras mērķis ir veicināt sistemātiskus ilgtspējīgus iepirkumus. Vadlīnijā ir ietverta pamatinformācija, uzskaitīti galvenie iepirkšanas procesā piemērojamie kritēriji un ierosināta vispārēja procedūra, ar kuru nodrošināt ilgtspējīgas iepirkuma darbības.

50. Vadlīnijas pilnveidošanas laikā no 2010. līdz 2012. gadam notika vairāki izmēģinājuma iepirkumi. Vadlīnija lielā mērā balstās uz Eiropas Komisijas praktiskajiem ieteikumiem attiecībā uz zaļo publisko iepirkumu (ZPI), kas ietverti rokasgrāmatā "*Buying green!*" ["Zaļais iepirkums"] un krājumā "*GPP toolkit*" ["ZPI rīku komplekts"]²³.

51. Vadlīnija attiecas uz tām produktu un pakalpojumu kategorijām, kurās ECB darbība visvairāk ietekmē vidi, t. i., biroja materiāli, IT iekārtas, telpu uzkopšanas pakalpojumi, ēdināšanas pakalpojumi, ceļš uz ECB un telpu apsaimniekošana. Vēlāk varētu aptvert arī citas kategorijas.

52. Lielākajai daļai produktu un pakalpojumu kategoriju, kas ietvertas Vadlīnijā, ilgtspējīga iepirkuma kritēriji ir doti Vadlīnijas pielikumā. Atšķirībā no "ZPI rīku komplekta" Vadlīnijas pielikumā kritēriji nav iedalīti pamatkritērijos un stingrākos kritērijos, bet katrai kategorijai sagrupēti vienkopus. ECB kritēriji parasti ir prasīgāki par "ZPI rīku komplekta" pamatkritērijiem, bet pilnībā nerasniedz stingrākos kritērijus. IT iekārtu gadījumā ECB kritēriji ir prasīgāki par "ZPI rīku komplekta" stingrajiem kritērijiem.

53. Vadlīnija aptver dažas jomas, uz kurām "ZPI rīku komplekts" neattiecas, proti, biroja materiāli un starptautiskie ceļojumi. No otras puses, Vadlīnijā vēl nav iekļautas dažas svarīgas "ZPI rīku komplektā" iekļautās produktu un pakalpojumu grupas, tādas kā mēbeles un mobilie tālruņi.

²³ http://ec.europa.eu/environment/gpp/index_en.htm.

Ilgtspējīga iepirkuma procedūra

54. Struktūrvienībām, kuras atbild par attiecīgo produktu grupu iepirkumu, ir uzdotas šādas darbības:

- a) iestrādāt ilgtspējas kritērijus konkursu dokumentos un līgumu piešķiršanas procesā, cita starpā ievērojot aprites cikla pieeju,
- b) pārbaudīt, vai ir ievēroti ilgtspējas kritēriji,
- c) vākt datus par padarīto un iesniegt tos Bankas Centrālajam iepirkumu birojam.

55. Par ilgtspējīga iepirkuma vispārējo koordināciju atbild ECB Centrālais iepirkumu birojs. Sākot no 2013. gada, Centrālajam iepirkumu birojam ir uzdots atskaitīties Valdei par ilgtspējīga iepirkuma stāvokli. Tas jādara reizi gadā iepirkuma uzraudzības ziņojumā, kas sagatavojams gada beigās. Atskaitīšanās notiek arī saistībā ar ikgadējo vides pārvaldības pārskatu.

Iepirkuma procedūru parauga pārbaude

56. Palāta revidēja paraugu ar iepirkuma procedūrām, par kurām Banka sniedza informāciju, ka attiecīgajos konkursu dokumentos ietverti vides kritēriji²⁴. Pārbaudē apstiprinājās, ka 2012. gadā ECB sāka sistemātiskāk piemērot ZPI. Vairāk nekā divās trešdaļās pārbaudīto gadījumu, ZPI pamatkritēriji vai stingrākie kritēriji bija ievēroti. Tomēr ilgtspējīga iepirkuma tvērumā varēja iekļaut vēl vairāk procedūru, sevišķi attiecībā uz IT iekārtām un būvdarbiem.

²⁴ Vienpadsmit procedūras, ko izraudzījās no 22 iepirkuma procedūrām, kuras sāktas laikā no 2012. gada 1. janvāra līdz 2013. gada 15. februārim un kurās iekļauti vai tikuši apsvērti ar vides aizsardzību saistīti kritēriji.

SECINĀJUMI UN IETEIKUMI

57. Palāta konstatēja, ka ECB ir veikusi pasākumus ar mērķi mazināt tās administratīvo darbību negatīvo ietekmi uz vidi, bet iesaka centienus šajā jomā turpināt.

Vai ECB izstrādāja oglekļa dioksīda emisiju samazināšanas stratēģijas un vai tās efektīvi īstenoja?

58. ECB ir definējusi stratēģijas, kurās prioritāte piešķirta ieguldījumiem oglekļa dioksīda emisiju samazināšanā tā vietā, lai vienkārši izmantotu emisiju izlīdzināšanas shēmas, kurās maksāt par Bankas administratīvo darbību radītajām emisijām.

59. Salīdzinājumā ar 2008. gada rādītājiem 2012. gadā ECB bija samazinājusi oglekļa dioksīda emisijas par 43,5 % kopumā un par gandrīz 50 % uz katru aizņemto darbavietu.

60. Samazinājums galvenokārt panākts, iepērkot elektroenerģiju, ko iegūst no atjaunīgiem avotiem un kam oglekļa pēdas aprēķinā emisijas ir nulle.

61. Vēl lielāku emisiju samazinājumu būs grūti panākt, jo ECB ievērojami izvērš savu darbību saistībā ar jaunajiem banku uzraudzības pienākumiem.

62. ECB sākotnējais 2008. gada oglekļa pēdas aprēķina tvērums ir pakāpeniski paplašināts, tomēr vēl nav aptverti daži svarīgi emisiju avoti. Tā, nav zināms, cik emisiju rada darbinieku ikdienas ceļš uz Banku un cik emisiju rada ECB jauno ēku būvniecība. Šīs emisijas būtu jāņem vērā, izmantojot Komisijas ieteikto organizācijas vides pēdas nospieduma metodi publisko organizāciju aprites cikla ekoloģisko raksturlielumu mērīšanai un uzrādīšanai.

63. ECB 2012. gada decembrī pieņemtajā Ilgtspējīga iepirkuma vadlīnijā ieteikts komandējumos radušās emisijas izlīdzināt saskaņā ar augstiem standartiem. Tomēr ECB pašreizējā vides politikā nav minēts emisiju izlīdzināšanas jautājums.

Ieteikumi

1. ECB jāturpina samazināt CO₂ emisijas un jāizstrādā politika atlikušo CO₂ emisiju izlīdzināšanai.
2. Jāuzlabo ECB oglekļa pēdas aprēķins, tajā ņemot vērā Eiropas Komisijas ierosināto organizācijas vides pēdas nospieduma metodi.

Vai ECB rīcībā ir pienācīgi vides pārvaldības rīki, ar kuriem nodrošināt pastāvīgus uzlabojumus?

64. Kopš 2010. gada ECB piedalās Eiropas vides vadības un audita sistēmā (*EMAS*). *EMAS* tvērumā ietilpst visas tehniskās un administratīvās darbības ECB galvenajās telpās Frankfurtē pie Mainas. *EMAS* ir efektīvs vides pārvaldības rīks, ar kuru tiek atbalstīti pastāvīgi uzlabojumi. Pašlaik notiek sagatavošanas darbi, lai *EMAS* piemērotu arī ECB jaunajās telpās, kuru būvniecība beigsies 2014. gadā.

65. ECB sagaida, ka jaunās telpas atbildīs stingriem tehniskajiem un vides standartiem. Tāpēc plānots arī turpmāk, kad darbinieki būs pārvākušies uz jaunajiem birojiem, *EMAS* vides programmā galveno uzmanību pievērst informētībai par vides jautājumiem un uzvedības izmaiņām. Taču pagaidām ar informētību un uzvedības izmaiņām saistītie pasākumi ir formulēti neskaidri, un tāpēc ir grūti novērtēt to vispārējo ietekmi.

66. ECB ir pievienojusies Komisijas veicinātajai Zaļās būvniecības programmai, ar kuru saskaņā jaunajās telpās jātērē par 25 % mazāk kopējās primārās enerģijas nekā tas prasīts spēkā esošajā būvniecības standartā. Nav publicēta apstiprināta informācija, vai Zaļās būvniecības programmas standartus piemēros arī *Eurotower* remontdarbos, ko veic pirms ECB banku uzraudzības darbinieku izvietojšanas šajā ēkā.

67. ECB nav parakstījusi Eiropas rīcības kodeksu attiecībā uz datu centru energoefektivitāti.

Ieteikumi

3. ECB jānodrošina augstu energoefektivitātes standartu piemērošana *Eurotower* remontdarbos.

4. Attiecībā uz pasākumiem, kuru mērķis ir informēt ECB darbiniekus par vides jautājumiem un panākt uzvedības izmaiņas, *EMAS* vides programmā jāiekļauj izmērāmi rādītāji progresa un ietekmes novērtēšanai, piemēram, cik darbinieku brauc uz darbu ar sabiedrisko transportu.

5. ECB jāparaksta Eiropas rīcības kodekss attiecībā uz datu centru energoefektivitāti.

Vai ECB definēja ilgtspējīga iepirkuma standartus un tos ievēroja?

68. ECB 2007. gada lēmumā, ar ko nosaka iepirkuma noteikumus, iekļauta tikai netieša atsauce uz ilgtspējīgu iepirkumu, proti, iepērkamo preču, pakalpojumu un būvdarbu vides raksturlielumus var ņemt vērā kā vienu no līgumu piešķiršanas kritērijiem. Tas neatspoguļo ECB apņemšanos iepirkt preces, pakalpojumus un būvdarbus tā, lai pastāvīgi un izmērāmi uzlabotu ekoloģiskos raksturlielumus.

69. Kopš 2012. gada decembra ir spēkā ECB Ilgtspējīga iepirkuma vadlīnija, kuras uzdevums ir ar praktiskiem padomiem un sistemātiskiem ziņojumiem veicināt ilgtspējīgu iepirkumu.

70. Palāta pārbaudīja procedūru paraugu un secināja, ka 2012. gadā ECB sākusi izmantot vides kritērijus sistemātiskāk.

Ieteikumi

6. ECB jāgroza iepirkuma noteikumi, lai tajos labāk atspoguļotos apņemšanās veikt ilgtspējīgu iepirkumu.

7. Ikgadējā vides deklarācijā ECB jāsniedz informācija par to, kā veicas ar ilgtspējīga iepirkuma vadlīnijas īstenošanu.

Šo ziņojumu 2014. gada 11. marta sēdē Luksemburgā pieņēma Revīzijas palātas IV apakšpalāta, kuru vada Revīzijas palātas loceklis Dr. *Louis GALEA*.

Revīzijas palātas vārdā –

priekšsēdētājs

Vítor Manuel da SILVA CALDEIRA

**EIROPAS CENTRĀLĀS BANKAS ATBILDE
UZ EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTAS ZIŅOJUMU PAR EIROPAS CENTRĀLĀS BANKAS OGLEKĻA PĒDAS
NOSPIEDUMA PĀRVALDĪBAS REVĪZIJU**

Eiropas Centrālā banka (ECB) atzinīgi vērtē Eiropas Revīzijas palātas ziņojumu un izsaka gandarījumu par Revīzijas palātas apsvērumiem un ieteiktajiem uzlabojumiem. Tālāk sniegti ECB komentāri par konkrētiem punktiem un par sniegtajiem septiņiem ieteikumiem.

12. punkts. ECB atzīst ieguvumus, ko varētu sniegt vidējā termiņa un ilgtermiņa mērķu noteikšana attiecībā uz vispārēju oglekļa emisiju samazinājumu, un apsvērs šādu mērķu noteikšanu pēc pārceļšanās uz jaunajām telpām.

19. un 58. punkts. ECB pašlaik apsver priekšlikumu iekļaut apņemšanos izlīdzināt emisijas ECB vides politikā, kad tā 2014. gadā tiks nākamo reizi atjaunināta.

26., 37. un 62. punkts. Ņemot vērā faktu, ka Eiropas Komisija tikai nesen nākusi klajā ar Organizācijas vides pēdas (OVP) rokasgrāmatu un, konkrēti, OVP sektora noteikumiem, un tie joprojām ir pārbaudes stadijā, ECB līdz šim nav bijis plašu iespēju noteikt to ietekmi uz oglekļa pēdas nospieduma aprēķināšanu un ziņošanu. Attiecībā uz emisijām, ko rada darbinieki ceļā no mājām uz darbu, ECB pašlaik izstrādā aprēķinu metodi ar mērķi 2014. gadā iekļaut šos rādītājus nākamajā ziņojumā par oglekļa pēdas nospiedumu. Aicinām arī iepazīties ar mūsu atbildi uz 2. ieteikumu.

36. un 65. punkts. Pasākumi, kas saistīti ar informētības veicināšanu un uzvedības pārmaiņām, 2012. un 2013. gada EMAS programmā tika formulēti vispārīgi, lai nodrošinātu elastīgu dažādu darbinieku grupu attīstību ECB. Lai gan šo pasākumu kopējās ietekmes rūpīga novērtēšana ir sarežģīta, ECB apsvēra, kādi rādītāji izmantojami, lai konstatētu panākumus. Piemēram, kampaņa "Izslēdz elektroierīces!", ko īstenoja TARGET2 vērtspapīriem programmas darbinieki, uzrādīja pozitīvus rezultātus, kas joprojām ir jūtami.¹ Šī izmēģinājuma kampaņa tika veikta, izmantojot īpašas organizācijas, kas specializējas vides komunikācijā, darbinieku dalības un uzvedības pārmaiņu vadībā, palīdzību, ar mērķi izveidot līdzekļus, rādītājus un pasākumus, kas attiecas uz visu organizāciju. Tiek sagatavota otra izmēģinājuma kampaņa, lai tālāk attīstītu informētības veicināšanas koncepciju, pirms tā sāk darboties visā organizācijā. Aicinām arī iepazīties ar mūsu atbildi uz 4. ieteikumu.

42. un 66. punkts. *Eurotower* ēkas nomas līgumā ietverts arī punkts par vides aizsardzību, kas atbalsta Zaļās būvniecības programmas pamatā esošās prasības attiecībā uz remontu un attiecīgās būvniecības normas. Vēl

¹ Sk. arī ECB 2013. gada vides deklarācijas 14. lappusi. Kampaņas mērķis bija mudināt darbiniekus aktīvi samazināt savu ietekmi uz vidi darbavietā, īpaši pievēršot uzmanību elektroenerģijas patēriņa samazināšanai. Kampaņas rezultātā a) tika lēsts, ka CO₂ gada emisiju apjoms saruka no 124 tonnām līdz 6 tonnām CO₂ un b) kopējais pēc darbadienas beigām izslēgto elektroierīču apjoms kampaņas laikā trijos stāvos vidēji bija 94%. Tikai 6% datoru tika atstāti ieslēgti.

nav publicēta galīgā informācija, bet ECB sākusī sarunas ar *Eurotower* ēkas īpašnieku, lai uzlabotu ēkas energoefektivitāti. Turklāt ēkas īpašnieks apsver dalību Zaļās būvniecības programmā. Aicinām arī iepazīties ar mūsu atbildi uz 3. ieteikumu.

43. un 67. punkts. ECB gatavojas nākotnē pēc pārcelšanās uz jaunajām telpām kļūt par sertificēta energoefektīva datu centra īpašnieci. Jaunā datu centra tehniskie rādītāji – mērogojamība, fleksibilitāte un energoefektivitāte – atbilst Eiropas rīcības kodeksa prasībām attiecībā uz datu centru energoefektivitāti. Aicinām arī iepazīties ar mūsu atbildi uz 5. ieteikumu.

44. un 68. punkts. Aicinām arī iepazīties ar mūsu atbildi uz 6. ieteikumu.

48. punkts. ECB apsvērs par ekoloģiskajiem raksturlielumiem piešķirto punktu skaita sīkāku skaidrojumu ilgtspējīgu iepirkumu vadlīniju nākamajās atjaunināšanas reizēs. Attiecībā uz punktiem, kas piešķirami par ekoloģisko kritēriju izpildi ekonomiski visizdevīgāko piedāvājumu procedūrās jānorāda, ka šim punktu skaitam arī jābūt proporcionālam punktu skaitam, kas piešķirami par pārējiem kvalitatīvajiem kritērijiem. Tas nepieciešams, lai nodrošinātu, ka kopējās darbības prasības tiek adekvāti atspoguļotas izvēles kritērijos un atbilstoši ietekmē piedāvājumu procedūras rezultātu.

63. punkts. ECB pašlaik izstrādā vides politiku, kas sekmētu oglekļa emisiju samazināšanu un izlīdzināšanu. Aicinām arī iepazīties ar mūsu atbildi uz 1. ieteikumu.

1. ieteikums. ECB turpinās centienus samazināt CO₂ emisijas, kā arī izstrādāt politiku atlikušo CO₂ emisiju izlīdzināšanai.

2. ieteikums. ECB piekrīt ieteikumam. Tā kā Eiropas Komisijas OVP metode joprojām ir izmēģinājuma stadijā, ECB sekos tās attīstībai un rezultātiem, lai iekļautu to oglekļa pēdas nospieduma aprēķinos.

3. ieteikums. ECB piekrīt ieteikumam. Papildus pašreizējam nomas līgumam, kurā ietverts noteikums par vides aizsardzību, tiek plānots noslēgt līgumu ar *Eurotower* ēkas īpašnieku par nepieciešamajiem remontdarbiem un standartiem, kas jāievēro.

4. ieteikums. ECB piekrīt ieteikumam un nākamajā EMAS vides programmā iekļaus izmērāmus rādītājus, īpaši attiecībā uz darbinieku informēšanu par vides jautājumiem un uzvedības izmaiņu panākšanu.

5. ieteikums. ECB pilnībā atbalsta brīvprātīgā Eiropas rīcības kodeksa attiecībā uz datu centru energoefektivitāti mērķi "samazināt datu centru energopatēriņu Eiropā, tādējādi mazinot emisijas, ierobežojot globālo sasilšanu un taupot naudu", un apsvērs pieteikšanos dalībnieka statusam.

6. ieteikums. ECB piekrīt ieteikumam un apsvērs pasākumus, lai labāk atspoguļotu apņemšanos veikt ilgtspējīgu iepirkumu atjauninātajos iepirkuma noteikumos 2014. gadā.

7. ieteikums. ECB piekrīt ieteikumam un Ikgadējā vides deklarācijā sāks sniegt informāciju par to, kā veicas ar Ilgtspējīga iepirkuma vadlīnijas īstenošanu.